

Jogorvoslatok – kérelemre induló jogorvoslati eljárások.

Hegyesi Zoltán
egyetemi tanársegéd

Az előadás felépítése

- I. A jogorvoslatok rendszertani szerepe**
- II. Közigazgatási per**
- III. Fellebbezés**

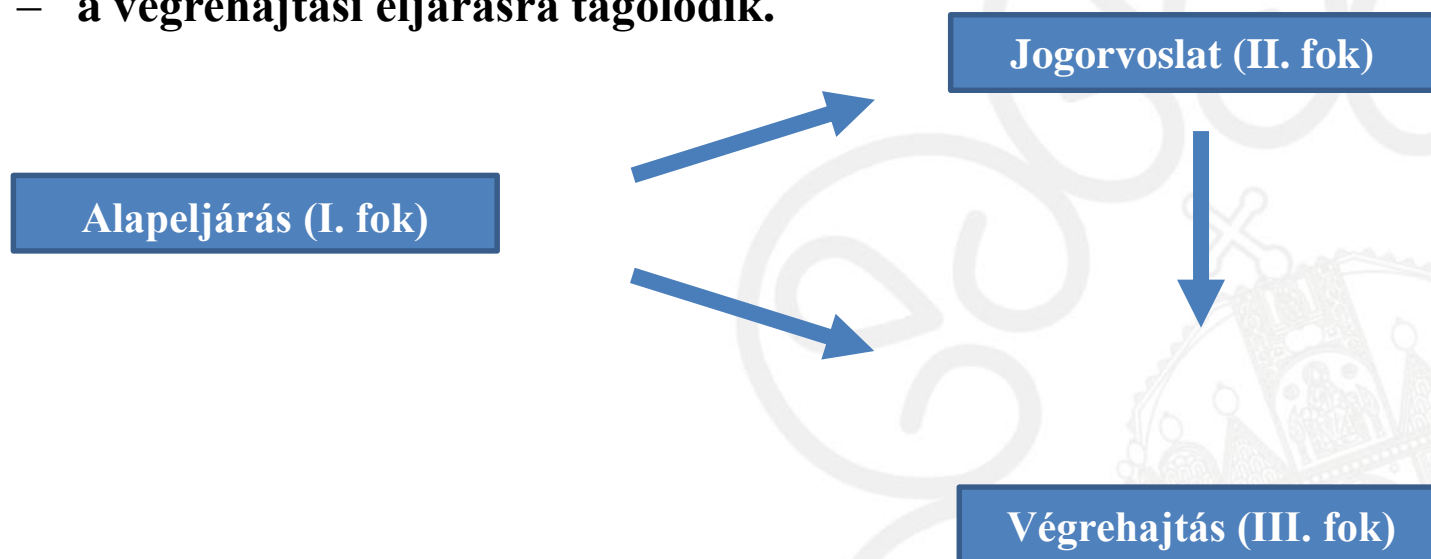

I.

A jogorvoslatok rendszertani szerepe

A közigazgatási hatósági eljárás egy három szakaszos eljárás:

- **alapeljárásra (első fokú eljárásra),**
- **jogorvoslati eljárásra, illetve**
- **a végrehajtási eljárásra tagolódik.**

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint: „**mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.**”

A jogorvoslati jog lényegileg az érdekeltnek az a joga, amelynek gyakorlásával az általa hibásnak, sérelmesnek tartott államigazgatási aktus orvoslását, vagyis az általa vélt, vagy valós érdeksérelmének elhárítását érheti el.

Kérelemre induló jogorvoslati eljárások:

- a közigazgatási per; (külső)
- a fellebbezési eljárás (belső)

Hivatalból induló jogorvoslati eljárások

- a döntés módosítása vagy visszavonása a hatóság saját hatáskörében; (belső)
- a felügyeleti eljárás; (belső)
- ügyészi felhívás és fellépés nyomán indított eljárás (külső)

II.

Közigazgatási per

Három pólusú jogviszony:

- Felperes (perindításra jogosult: ügyfél/ügyész)
- alperes (közigazgatási szerv)
- Bíróság (társasbíráskodás elve)

Véglegessé vált döntés ellen. A keresetlevelet a vitatott közigazgatási cselekmény közlésétől számított harminc napon belül kell benyújtani.

Közigazgatási per az a sajátos pertípus, amelynek tárgya a keresettel megtámadott közigazgatási döntés jogszerűségének megállapítása. (közigazgatási jogvita)

A közigazgatási per tulajdonképpen a közigazgatási jogvita lefolytatásának eljárásjogi színtere.

- A közigazgatási jogvita tárgya a közigazgatási szerv közigazgatási jog által szabályozott, az azzal érintett jogalany jogi helyzetének megváltoztatására irányuló vagy azt eredményező cselekményének, vagy a cselekmény elmulasztásának (a továbbiakban együtt: közigazgatási tevékenység) jogszerűsége.
- Közigazgatási jogvita a közszolgálati és a közigazgatási szerződéses jogviszonnyal kapcsolatos jogvita is.

A **közigazgatási tevékenységnek** a Kp. alapján **három** fontos ismérve van:

- a közigazgatási tevékenységet **közigazgatási szerv végzi, ideértve a közigazgatási jogkörrel felruházott nem közigazgatási szerveket is;**
- a közigazgatási tevékenységet a **közigazgatási jog szabályozza;**
- lehet tevőleges, azaz **közigazgatási cselekmény**, de megvalósulhat mulasztással is, ez a **közigazgatási cselekmény elmulasztása.**

Közigazgatási cselekmény:

- az egyedi döntés;
- a hatósági intézkedés;
- az egyedi ügyben alkalmazandó - a jogalkotásról szóló törvény hatálya alá nem tartozó - általános hatályú rendelkezés;
- a közigazgatási szerződés.

Az első fokon eljáró bíróságok:

- a közigazgatási és munkaügyi bíróság;
- törvényben meghatározott esetben a törvényszék vagy a Kúria.

Másodfokon eljáró bíróságok:

- a közigazgatási és munkaügyi bíróságokhoz tartozó ügyekben a törvényszék;
- a törvényszékhez tartozó ügyekben a Kúria jár el.

Felülvizsgálati ügyekben: a Kúria ítélezik.

Az illetékességi szabályok megmutatják, hogy azonos szintű bíróságok közül melyik jogosult a konkrét ügy intézésére.

Az a bíróság illetékes, amelynek illetékességi területén a per tárgyává tett **közigazgatási tevékenység megvalósult.**

A közigazgatási tevékenység megvalósulásának helye

- a) ingatlanhoz kapcsolódó jog vagy kötelezettség, illetve ingatlanra vonatkozó jogviszony esetében az ingatlan helye;
- b) tevékenység bejelentése vagy engedélyezése esetében a tevékenység gyakorlásának helye, vagy tervezett helye (e két esetkör igazodik az Ákr. 16. § (1) bekezdés a) és b) pontjához, amely ugyanezen az elven határozza meg a hatóság illetékességét);
- c) az előző két pontban meghatározottak kivételével, az országos illetékességgel eljáró területi államigazgatási szerv közigazgatási tevékenysége esetében a felperes lakóhelye, tartózkodási helye – jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet esetében a szervezet székhelye – ennek hiányában a közigazgatási szerv székhelye;
- d) a fővárosi székhelyű, de elsősorban Pest megye területére vagy annak egy részére illetékes közigazgatási szerv székhelyén megvalósult tevékenység esetében Pest megye;
- e) mulasztás esetében – az a)-c) pontban meghatározottak kivételével – a közigazgatási szerv székhelye.

A perre

- a) a Budapest főváros területén megvalósult közigazgatási tevékenység esetében a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság;
- b) a Nógrád megye és Pest megye területén megvalósult közigazgatási tevékenység esetében a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság;
- c) a Hajdú-Bihar megye, Jász-Nagykun-Szolnok megye és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területén megvalósult közigazgatási tevékenység esetében a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság;
- d) a Győr-Moson-Sopron megye, Komárom-Esztergom megye, Vas megye területén megvalósult közigazgatási tevékenység esetében a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság;
- e) a Borsod-Abaúj-Zemplén megye és Heves megye területén megvalósult közigazgatási tevékenység esetében a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság;
- f) a Baranya megye, Somogy megye és Tolna megye területén megvalósult közigazgatási tevékenység esetében a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság;
- g) a Bács-Kiskun megye, a Békés megye, és Csongrád megye területén megvalósult közigazgatási tevékenység esetében a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság;
- h) a Fejér megye, Veszprém megye és Zala megye területén megvalósult közigazgatási tevékenység esetében a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság illetékes.

A Kp. a **Fővárosi Törvényszék kizárólagos illetékességébe** utal minden olyan ügyet, ahol a törvényszék járt el első fokon, továbbá az első fokon eljáró közigazgatási és munkaügyi bíróság döntésével szembeni fellebbezéseket.

A közszolgálati jogviszonnyal kapcsolatos perre a munkavégzés helye szerinti bíróság illetékes. A természetes személy felperes a közszolgálati jogviszonnyal kapcsolatos pert a lakóhelye szerint illetékes bíróság előtt is megindíthatja.

A keresetlevélnek a Kp. alapján kötelező tartalmi elemei vannak. A keresetlevélnek tartalmaznia kell:

- az eljáró bíróság megjelölését;
- a felperes adatait: nevét, cégjegyzékszámát vagy más nyilvántartásba-vételi számát, lak-címét vagy székhelyét, adóazonosító számát és perbeli állását, továbbá képviselője nevét, lakcímét vagy székhelyét, illetve – ha ilyennel rendelkezik – egyéb elérhetőségét;
- az alperes adatait: nevét, székhelyét és perbeli állását, továbbá – ha ismert – képviselője nevét, lakcímét vagy székhelyét;
- a vitatott közigazgatási tevékenység és az arról való tudomásszerzés módjának és idejének azonosítására alkalmas, illetve ahhoz szükséges adatot;
- azokat az adatokat, amelyekből a bíróság hatásköre és illetékessége megállapítható;
- a közigazgatási tevékenységgel okozott jogsérelmet, az annak alapjául szolgáló tények, illetve azok bizonyítékai előadásával; valamint
- bíróság döntésére irányuló határozott kérelmet.

Lehetőség: döntés módosítása/visszavonása

A védírat az alperesnek a keresetlevélben foglaltakra tett nyilatkozata, amely vagy a keresetlevél visszautasítására irányul, vagy érdemi védekezést tartalmaz.

A bíróság határozatai

A bíróság a **keresetet elutasítja, ha:**

- az alaptalan;
- a felperes jogának vagy jogos érdekének közvetlen sérelme nem állapítható meg;
- olyan eljárási szabályszegés történt, amelynek az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása nem volt.

A bíróság, amennyiben megállapítja a jogsértést, tehát **helyt ad a keresetnek:**

- a közigazgatási cselekményt megváltoztatja (ha az ügy természete megengedi), megsemmisíti, vagy hatályon kívül helyezi;
- utóbbi két esetben szükség esetén a közigazgatási szervet új eljárásra kötelezi;
- a közigazgatási szervet marasztalja.

Perorvoslatok

Általános perorvoslat:

- fellebbezés.

Rendkívüli perorvoslatok:

- a felülvizsgálat;
- perújítás.

III.

Fellebbezés

A fellebbezés a közigazgatási szervezetrendszeren belüli jogorvoslati lehetőség.

A fellebbezésre jogosultak:

- ügyfél
- az, akire a döntés rendelkezést tartalmaz.

Kizárólag akkor van helye, ha azt az Ákr. vagy az ágazati törvény kifejezetten megengedi.

Az Ákr. önmaga is meghatároz olyan elsőfokú határozatokat, amelyek vonatkozásában fellebbezésnek van helye, így ha a határozatot:

- a járási hivatal vezetője, vagy
- a képviselő testület kivételével helyi önkormányzat szerve vagy
- rendvédelmi szerv helyi szerve hozta. (DE törvény az itt meghatározott esetekben is kizárhatja a fellebbezést)

Az Ákr. meghatározza az olyan elsőfokú végzések körét, amelyek esetében önálló fellebbezésnek van helye:

- az ideiglenes biztosítási intézkedésről szóló;
- az ügyféli jogállásról vagy jogutódlásról rendelkező;
- a kérelmet visszautasító;
- az eljárást megszüntető;
- az eljárás felfüggesztése vagy szünetelése tárgyában hozott;
- az eljárási bírságot kiszabó;
- a fellebbezési határidő elmulasztása miatt benyújtott igazolási kérelmet elutasító;
- a zár alá vételt vagy lefoglalást elrendelő, valamint ezek megszüntetése iránti kérelmet el-utasító;
- az iratbetekintési jog gyakorlására irányuló kérelem tárgyában hozott elutasító;
- az iratbetekintési jog korlátozására irányuló kérelem tárgyában hozott; valamint
- az eljárási költség megállapításával és viselésével kapcsolatos, a költségmentesség iránti kérelmet elutasító, a költségmentesség módosításáról vagy visszavonásáról szóló
- elsőfokú végzés ellen.

Önálló fellebbezéssel meg nem támadható elsőfokú végzés esetén jogorvoslat a határozat, ennek hiányában az eljárást megszüntető végzés ellen igénybe vehető jogorvoslat keretében gyakorolható.

Az Ákr. garanciális okokból **meghatározza azon eseteket is**, amelyekben a fellebbezésre nincs lehetőség, Természetesen **közigazgatási per** kezdeményezésére ilyen esetekben is van mód. a fellebbezés kizárt.

Nincs helye fellebbezésnek:

- ha az elsőfokú döntést – a központi hivatal kivételével – központi államigazgatási szerv vezetője hozta;
- ha a képviselő-testület önkormányzati hatósági ügyben hozott döntést;
- a másodfokú hatóság által hozott önállóan fellebbezhető végzés esetén;
- ha nincs kijelölt másodfokú hatóság;
- nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségűvé nyilvánított ügyben;
- ha a hatósági szerződés alapján végrehajtást rendeltek el.

A fellebbezés halasztó hatálya: A fellebbezésnek általában a végrehajtásra halasztó hatálya van. E szabály alól kivétel:

- ha a közigazgatási hatóság döntését azonnal végrehajthatónak nyilvánította,
- az ideiglenes biztosítási intézkedésről szóló végzés elleni fellebbezés esete és
- az iratbetekintési jog korlátozása iránti kérelemnek helyt adó végzés elleni fellebbezés esete.

Az Ákr. rögzíti, hogy fellebbezni **csak a megtámadott döntésre vonatkozóan, tartalmilag közvetlenül összefüggő okból, illetve csak a döntésből közvetlenül adódó jog- vagy érdeksérelemre hivatkozva, indokolt kérelemmel lehet.** A fellebbezést tehát mindig indokolni kell. **A fellebbezésben csak olyan új tényre lehet hivatkozni, amelyről az elsőfokú eljárásban az ügyfélnek nem volt tudomása, vagy arra önhibáján kívül eső ok miatt nem hivatkozott.**

Határidő: A döntés közlésétől számított 15 napon belül (DE igazolási kérelem)

Fellebbezés benyújtása: A fellebbezést a döntést hozó hatóságnál lehet előterjeszteni.

(Lehetőség: döntés módosítása/visszavonása)

A másodfokú hatóságnak az alapeljárás vonatkozásában **teljes körű felülvizsgálati joga van**: a fellebbezéssel megtámadott döntést és az azt megelőző eljárást is vizsgálhatja. A másodfokú hatóság eljárása során **nincs kötve a fellebbezésben foglaltakhoz**.

A másodfokú hatóság a következő döntéseket hozhatja:

- az első fokú hatóság döntését **helybenhagyja**;
- az első fokú hatóság döntését a fellebbezésben hivatkozott érdeksérelem miatt, vagy jogszabálysértés esetén **megváltoztatja**;
- az első fokú hatóság döntését a fellebbezésben hivatkozott érdeksérelem miatt, vagy jogszabálysértés esetén **megsemmisíti**;
- a **fellebbezési eljárást megszünteti**, ha valamennyi fellebbező visszavonta a fellebbezését.

A közigazgatási per és a fellebbezés közötti különbségek röviden:

- A fellebbezési eljárás szabályait az **Ákr.** tartalmazza, míg a közigazgatás per részletes szabályait a **Kp.**
- A **közigazgatási per általános**, ehhez képest a fellebbezés kivételes **jogorvoslat**.
- A közigazgatási **per külső jogorvoslat**, mert a közigazgatási szervezetrendszeren kívüli szerv, az igazságszolgáltató hatalmi ág szerve, a bíróság végzi. A fellebbezés ehhez képest **belső jogorvoslatnak** tekinthető, mert a közigazgatási szervezetrendszeren belül magasabb fórum által történik az elbírálása. A fellebbezési eljárás a közigazgatási hatósági eljárás része.
- A **fellebbezésnél** a másodfokú hatóság a döntést **nemcsak jogszerűségi szempontból** vizsgálja, és nemcsak a döntést, hanem az azt megelőző eljárást is vizsgálja..
- A **közigazgatási pernél** főszabály szerint a **kereseti kérelemhez kötöttség érvényesül**, míg a fellebbezésnél a másodfokú hatóság nincs kötve a fellebbezésben foglaltakhoz.
- A **fellebbezést a döntést követő tizenöt napon belül** az azt meghozó hatóságnál kell előterjeszteni. A **keresetlevelet** a vitatott közigazgatási cselekmény közlésétől számított **harminc napon** belül kell a vitatott cselekményt megvalósító közigazgatási szervhez benyújtani. Többfokú közigazgatási eljárásban hozott cselekmény esetén a keresetlevelet az első fokon eljáró közigazgatási szervnél kell benyújtani.
- A fellebbezésnek a döntés végrehajtására főszabály szerint **halasztó hatálya** van. A közigazgatási perben az **ügynevezett** azonnali jogvédelem keretében kérhető a halasztó hatály elrendelése.

KÖSZÖNÖM A MEGTISZTELŐ FIGYELMÜKET!

Hegyesi.Zoltan@uni-nke.hu

